

Sprawozdanie specjalne

**Czy unijna inicjatywa
w zakresie centrów
doskonałości może
skutecznie przyczynić się
do ograniczenia zagrożeń
chemicznych, biologicznych,
radiologicznych i jądrowych
pochodzących spoza UE?**

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luksemburg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

E-mail: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Więcej informacji o Unii Europejskiej można znaleźć w portalu Europa (<http://europa.eu>).

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2014

ISBN 978-92-9207-052-6
doi:10.2865/33479

© Unia Europejska, 2014
Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Printed in Luxembourg

Sprawozdanie specjalne

**Czy unijna inicjatywa
w zakresie centrów
doskonałości może
skutecznie przyczynić się
do ograniczenia zagrożeń
chemicznych, biologicznych,
radiologicznych i jądrowych
pochodzących spoza UE?**

(przedstawione na mocy art. 287 ust. 4 akapit drugi TFUE)

Punkt

Wykaz skrótów

I–XI Streszczenie

1–12 Wstęp

1–7 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania dla bezpieczeństwa UE

8–12 Inicjatywa UE w zakresie centrów doskonałości ds. CBRN

8–9 Cele

10–12 Ogólna koordynacja i struktura

13–15 Zakres kontroli i podejście kontrolne

16–49 Uwagi

16–21 Koncepcja inicjatywy opiera się na rzetelnej analizie sytuacji i przyczynia się do lepszej współpracy i większej odpowiedzialności w regionach

22–28 Struktura organizacyjna stworzona na potrzeby inicjatywy jest złożona, ale zasadniczo odpowiednia

29–49 Ustanowiono systemy zarządzania, lecz nadal występują pewne niedociągnięcia

29–35 Plan realizacji wdrażany z opóźnieniem

36–41 Ustanowiono systemy na potrzeby wyboru projektów i ich realizacji, lecz konieczne jest większe zaangażowanie ze strony krajów partnerskich

42–45 Organy decyzyjne i organy wdrażające współpracują ze sobą na zasadzie dwustronnej, nie ma jednak miejsca dla szerszej współpracy o wymiarze strategicznym

46–49 Ustanowiono system monitorowania

50–53 Wnioski i zalecenia

50–51 Wnioski

52–53 Zalecenia

- Załącznik I – Struktura organizacyjna inicjatywy**
- Załącznik II – Wykaz sekretariatów regionalnych**
- Załącznik III – Poszczególne komponenty inicjatywy i podmioty zaangażowane w jej realizację**
- Załącznik IV – Organy wdrażające inicjatywę**
- Załącznik V – Wykaz projektów realizowanych obecnie w ramach inicjatywy**

Odpowiedzi ESDZ i Komisji

CBRN: chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe (zagrożenia, materiały)

ESDZ: Europejska Służba Działań Zewnętrznych

EuropeAid: Dyrekcja Generalna ds. Rozwoju i Współpracy

JRC: Dyrekcja Generalna Wspólne Centrum Badawcze

SR: sekretariat regionalny

TACIS: Program pomocy technicznej dla Wspólnoty Niepodległych Państw

UNICRI: Międzyregionalny Instytut Narodów Zjednoczonych ds. Badań nad Przestępczością i Wymiarom Sprawiedliwości

ZK: zespół krajowy

I

Od połowy lat 90. UE działa na rzecz ograniczenia zagrożeń dla bezpieczeństwa unijnego głównie za pośrednictwem działań finansowanych ze środków programu bezpieczeństwa jądrowego w ramach TACIS.

II

W 2003 r. Rada Europejska przyjęła dwie strategie, w których określono zasady podejmowania w przyszłości działań w obszarze bezpieczeństwa: europejską strategię bezpieczeństwa oraz strategię UE przeciw rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia.

III

Jednym z instrumentów ustanowionych w wyniku przyjęcia tych strategii był Instrument na rzecz Stabilności, którego budżet na lata 2007–2013 wynosił 1820 mln euro. Instrument ten ma na celu przeciwdziałanie zagrożeniom dla bezpieczeństwa w krajach spoza UE i obejmuje komponent krótko- i długoterminowy.

IV

W ramach komponentu długoterminowego największe znaczenie ma inicjatywa UE w zakresie centrów doskonałości ds. substancji chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych (CBRN), dysponująca budżetem 100 mln euro na lata 2010–2013. Inicjatywa ta zapewnia regionalne platformy współpracy ułatwiające kompleksowe reagowanie na wszelkiego rodzaju zagrożenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe będące skutkiem katastrof naturalnych, wypadków oraz działań przestępczych. W realizację działań od bardzo wczesnego etapu zaangażowane są wszystkie najważniejsze podmioty, co sprzyja szerzeniu wiedzy fachowej w krajach uczestniczących w inicjatywie.

V

Za koordynację i zarządzanie inicjatywą odpowiadają Europejska Służba Działań Zewnętrznych i EuropeAid.

VI

Przeprowadzona przez Trybunał kontrola miała na celu ocenę, czy inicjatywa UE w zakresie centrów doskonałości ds. CBRN może skutecznie przyczynić się do ograniczenia tego rodzaju zagrożeń pochodzących spoza UE.

VII

Kontrolerzy Trybunału stwierdzili, że wspomniana inicjatywa może skutecznie wpłynąć na zminimalizowanie zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych płynących spoza UE, lecz kilka jej elementów wciąż wymaga sfinalizowania.

VIII

Koncepcja leżąca u podstaw inicjatywy opiera się na rzetelnej analizie sytuacji i uwzględnia niedociągnięcia zidentyfikowane w odniesieniu do wcześniejszego programu TACIS. Kompleksowe podejście przyjęte w ramach inicjatywy, ukierunkowane na zaspokojenie konkretnych potrzeb, oraz wyraźny nacisk na współpracę regionalną stanowią długofalową odpowiedź na priorytety określone w europejskiej strategii bezpieczeństwa i w strategii UE przeciw rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia. Fakt, że w realizację działań już na bardzo wczesnym etapie zaangażowane są wszystkie zainteresowane podmioty w krajach partnerskich, sprzyja trwałości inicjatywy i odpowiedzialności krajów partnerskich w wielu regionach nią objętych.

IX

Struktura organizacyjna ustanowiona na potrzeby inicjatywy – mimo swej złożoności – jest zasadniczo właściwa, choć wymaga pewnych modyfikacji. Wybór dwóch organów wdrażających i regionów został należyście uzasadniony, a każda z zaangażowanych instytucji ma ściśle określone zadania. Sekretariaty regionalne nie dysponują jednak dostatecznymi zdolnościami technicznymi. Delegatury UE nie wykorzystują w wystarczającym stopniu swojej pozycji, by pozyskać większe wsparcie polityczne w krajach partnerskich i pośredniczyć we współpracy z państwami członkowskimi UE.

X

Ustanowiono właściwy system zarządzania, który znajduje się obecnie na etapie uruchamiania. Realizacja niektórych elementów inicjatywy nastąpiła jednak z opóźnieniem. Złożony charakter inicjatywy nie został uwzględniony w wystarczającym stopniu w pierwotnym planie realizacji. Oznaczało to, że plan ten nie mógł zostać w pełni wykorzystany, gdyż w momencie rozpoczęcia wyboru projektów nie sfinalizowano pewnych kluczowych elementów, takich jak ocena potrzeb. Na wczesnym etapie realizacji inicjatywy kraje partnerskie nie zostały w dostatecznym stopniu włączone w proces wyboru projektów. Niektóre projekty są obecnie w toku. Ustanowiono także odpowiednie systemy monitorowania. Trybunał odnotował, że współpraca między organami decyzyjnymi (ESDZ i EuropeAid) z jednej strony i organami wdrażającymi (JRC i UNICRI) z drugiej odbywa się wyłącznie na zasadzie dwustronnej.

XI

Trybunał przedstawia szereg zaleceń, które powinny zostać wzięte pod uwagę przez ESDZ i Komisję w dalszych pracach nad inicjatywą w celu zapewnienia jej trwałego charakteru.

Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania dla bezpieczeństwa UE

01

Unia Europejska (UE) rozpoczęła realizację inicjatywy w zakresie centrów doskonałości ds. substancji chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych (CBRN) w maju 2010 r. Inicjatywa ta ma na celu wzmocnienie zdolności instytucjonalnych krajów spoza UE w zakresie minimalizowania zagrożeń CBRN, które – w razie braku odpowiedniej reakcji – mogą stanowić zagrożenie dla UE.

02

Inicjatywa, której budżet na lata 2010–2013 wynosi 100 mln euro, stanowi największy pod względem wartości element długoterminowego komponentu Instrumentu na rzecz Stabilności¹. Instrument ten ustanowiono jako nowe narzędzie strategiczne ułatwiające UE reagowanie na szereg globalnych zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa i rozwoju. W ramach Instrumentu podejmowane są działania krótko- i długoterminowe². Budżet na ich realizację na lata 2007–2013 wyniósł 1820 mln euro, przy czym 73% środków przeznaczonych było na działania w sytuacjach kryzysowych, a 27% na zapobieganie kryzysom. W ramach Instrumentu na rzecz Stabilności kraje partnerskie spoza UE otrzymują pomoc techniczną i finansową w zakresie ograniczania ryzyka i przygotowania na zagrożenia w odniesieniu do materiałów i środków chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych. Parlament Europejski i Rada podkreślają, że działania podejmowane w ramach Instrumentu na rzecz Stabilności powinny uzupełniać środki przyjęte przez UE w dążeniu do realizacji celów Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz być z nimi spójne.

03

Po katastrofie w Czarnobylu w 1986 r. obiekty jądrowe w Europie Środkowo-Wschodniej oparte na technologii radzieckiej stały się przedmiotem poważnego zaniepokojenia wśród członków wspólnoty międzynarodowej. Obawy te nasiliły się po rozpadzie Związku Radzieckiego i ogłoszeniu niepodległości przez 11 nowych państw (Wspólnota Niepodległych Państw – WNP).

04

W 1991 r. Komisja Europejska uruchomiła program TACIS³, który miał ułatwić krajom WNP przejście do ustroju demokratycznego i wprowadzenie gospodarki rynkowej. Program ten zakończył się w 2006 r.

05

W kontekście programu TACIS państwa członkowskie UE i Komisja postanowiły przyjąć wspólne podejście do kwestii bezpieczeństwa jądrowego. W tym celu zapoczątkowały one program bezpieczeństwa jądrowego TACIS⁴ polegający na zapewnianiu wsparcia na miejscu w elektrowniach jądrowych, opracowywaniu strategii bezpieczeństwa i strategii regulacyjnych, ulepszeniu gospodarki odpadami jądrowymi i tworzeniu szans na zatrudnienie w sektorze cywilnego wykorzystania energii jądrowej dla byłych radzieckich naukowców specjalizujących się w broni nuklearnej.

- 1 Rozporządzenie (WE) nr 1717/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. ustanawiające Instrument na rzecz Stabilności (Dz.U. L 327 z 24.11.2006, s. 1).
- 2 Przykładowe działania krótkoterminowe: wsparcie na rzecz ustanowienia władz tymczasowych oraz demokratycznych i pluralistycznych instytucji państwowych; przykładowe działania długoterminowe: opracowanie ram prawnych i wykształcenie zdolności instytucjonalnych, np. w zakresie kontroli eksportu towarów, które mogą być stosowane w celach cywilnych lub wojskowych bądź do celów przestępczych (tzw. towary podwójnego zastosowania).
- 3 Program pomocy technicznej dla Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP).
- 4 W latach 1992–2006 na program bezpieczeństwa jądrowego TACIS przeznaczono 1,3 mld euro.

06

W 2003 r., w wyniku dyskusji na szczeblu instytucjonalnym i międzyrządowym na temat ataków terrorystycznych w Nowym Jorku i wojny w Iraku, Rada Europejska przyjęła dwie strategie, w których określono zasady podejmowania w przyszłości działań w obszarze bezpieczeństwa. Były to:

- a) „Europejska strategia bezpieczeństwa”⁵, w której przedstawiono unijne środowisko bezpieczeństwa i wskazano główne wyzwania dla UE obejmujące:

- o terroryzm;
- o rozprzestrzenianie broni masowego rażenia;
- o konflikty regionalne;
- o niewydolność państwa;
- o przestępczość zorganizowaną.

Rada stwierdziła, że UE powinna być bardziej aktywna i działać spójniej i umiejętniej, aby sprostać wyzwaniom związanym z zapobieganiem sytuacjom kryzysowym i reagowaniem na nie.

- b) „Strategia UE przeciw rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia”⁶, w której przedstawiono plan działania w tym obszarze. Priorytetowe znaczenie miały w szczególności:

- o wsparcie międzynarodowego systemu monitorowania w zakresie nierozprzestrzeniania broni masowego rażenia;
- o wspieranie krajów spoza UE poprzez rozwijanie ich zdolności instytucjonalnych;
- o ustanowienie ram prawnych;
- o opracowanie planów reagowania, tak aby umożliwić krajom spoza UE wypełnienie ich obowiązków określonych w ramach prawnych.

07

Obawy wyrażane przez UE zostały również uwzględnione w rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ z 2004 r.⁷. O niezmiennej wadze tych kwestii świadczą ostatnie wydarzenia w Syrii.

Inicjatywa UE w zakresie centrów doskonałości ds. CBRN

Cele

08

Główne cele⁸ inicjatywy UE w zakresie centrów doskonałości ds. substancji chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych (CBRN) polegają na:

- o wzmocnieniu w długiej perspektywie krajowych i regionalnych zdolności instytucjonalnych właściwych organów oraz infrastruktury administracyjnej;
- o wspieraniu i wzmacnianiu zdolności szybkiego reagowania.

09

W ramach inicjatywy cele te są realizowane poprzez:

- a) zapewnianie krajom szkoleń i wsparcia, aby umożliwić im wywiązanie się z międzynarodowych zobowiązań w zakresie ograniczania ryzyka rozprzestrzeniania CBRN;
- b) wspieranie krajowych zdolności instytucjonalnych w zakresie opracowywania i egzekwowania środków prawnych, administracyjnych i technicznych dotyczących ryzyka rozprzestrzeniania CBRN;

- 5 Europejska strategia bezpieczeństwa, Rada Europejska, Bruksela, 12-13 grudnia 2003 r.; zob. <http://www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/european-security-strategy/>.
- 6 Strategia UE przeciw rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, Rada Europejska, Bruksela, 12 grudnia 2003 r.; zob. http://eeas.europa.eu/non-proliferation-and-disarmament/wmd/index_en.htm.
- 7 Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1540 z dnia 28 kwietnia 2004 r.
- 8 Instrument na rzecz Stabilności – wieloletni program indykacyjny 2009–2011, Komisja Europejska, 8 kwietnia 2009 r.

- c) wykorzystanie zintegrowanego podejścia regionalnego w celu wsparcia poczucia odpowiedzialności za realizację inicjatywy i zapewnienia trwałego charakteru szkoleń i pomocy;
- d) zapewnienie pakietu szkoleń i pomocy obejmującego całość aspektów dotyczących CBRN (np. kontrolowanie eksportu, nielegalny handel, bezpieczeństwo, planowanie kryzysowe, reagowanie w sytuacjach kryzysowych, przeniesienie naukowców, składowanie i utylizacja).

Ogólna koordynacja i struktura

10

W inicjatywę zaangażowanych jest wiele podmiotów (zob. również **załącznik I**):

- a) Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ), organ odpowiedzialny za politykę zagraniczną UE, odpowiada za nadawanie inicjatywie strategicznego kierunku, co odbywa się w ramach wieloletnich programów indykacyjnych Instrumentu na rzecz Stabilności, którego inicjatywa jest częścią. ESDZ utrzymuje również regularne kontakty z innymi organami międzynarodowymi działającymi w dziedzinie zarządzania ryzykiem w obszarze chemicznym, biologicznym, radiologicznym i jądrowym (np. z Międzynarodową Agencją Energii Atomowej) i omawia z nimi ogólną strategię i priorytety.

- b) EuropeAid, departament Komisji zajmujący się pomocą rozwojową, jest organem decyzyjnym odpowiedzialnym za wykonanie budżetu inicjatywy. EuropeAid sporządza roczne programy działań w ramach Instrumentu na rzecz Stabilności i monitoruje wyniki prac zespołu ds. zarządzania oraz organów wdrażających: Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) Komisji i Międzyregionalnego Instytutu Narodów Zjednoczonych ds. Badań nad Przestępczością i Wymiarom Sprawiedliwości (UNICRI). Od 2012 r. EuropeAid zarządza również projektami realizowanymi w ramach inicjatywy⁹ i odpowiada m.in. za wybór projektów, zawieranie umów z konsorcjami wdrażającymi¹⁰ i monitorowanie.

- c) Zespół ds. zarządzania, w skład którego wchodzi eksperci z unijnych organizacji pozarządowych, wspiera inicjatywę, doradzając w kwestiach dotyczących zarządzania, prezentując inicjatywę krajom partnerskim i dążąc do uzyskania z ich strony wsparcia politycznego na wysokim szczeblu.

- d) Wspólne Centrum Badawcze (JRC) i UNICRI odpowiadają za wdrażanie inicjatywy. JRC, wyspecjalizowana jednostka w strukturach Komisji zajmująca się wsparciem technicznym i naukowym, pomaga w sporządzaniu wniosków projektowych, wyborze projektów oraz ocenie potrzeb. Centrum jest również odpowiedzialne za ustanowienie i utrzymywanie mechanizmów monitorowania na potrzeby poszczególnych projektów, jak i całej inicjatywy. UNICRI tworzy sekretariaty regionalne i udziela wsparcia na etapie ustanawiania struktur organizacyjnych w krajach partnerskich, a także pomaga w opracowaniu krajowych planów działania i organizacji spotkań przy okrągłym stole.

- 9 UNICRI zarządza projektami zakontraktowanymi przed rokiem 2012.
- 10 W przypadku UNICRI były to organizacje pozarządowe działające na całym świecie i dysponujące odpowiednią wiedzą fachową. W przypadku EuropeAid są to agencje rządowe państw członkowskich UE dysponujące stosowną wiedzą specjalistyczną.

e) Każdy z ponad 40 krajów partnerskich wyznacza krajowy punkt kontaktowy, który koordynuje działania podejmowane przez podmioty zaangażowane w realizację inicjatywy CBRN na terenie kraju, pomaga w utworzeniu zespołów krajowych¹¹, organizuje spotkania i odpowiada za rozpowszechnianie istotnych informacji. Kraje partnerskie określają swoje potrzeby z pomocą odnośnego zestawu narzędzi i sporządzają krajowe plany działania, w których ustalają hierarchię tych potrzeb. Następnie opracowują szczegółowe wnioski projektowe, uwzględniające zidentyfikowane potrzeby. Na kolejnym etapie wnioski wzbogacane są o komponent regionalny, o ile zachodzi taka potrzeba, i doprecyzowane przez JRC. Za ocenę projektów, sporządzenie ich rankingu i wybór do objęcia finansowaniem odpowiada EuropeAid. W następnej kolejności podpisane są umowy z konsorcjami wdrażającymi i rozpoczyna się realizacja projektów.

f) Współpraca między krajami partnerskimi odbywa się za pośrednictwem sekretariatów regionalnych (ich wykaz można znaleźć w **załączniku II**). Na personel sekretariatów składa dwóch stałych pracowników: kierownik (mianowany przez państwo przyjmujące) i koordynator regionalny (zatrudniony przez UNICRI). Zadaniem sekretariatów jest wspieranie współpracy w regionie i zapewnianie wymiaru regionalnego we wnioskach projektowych poprzez:

- o ułatwianie wymiany informacji i koordynację działań w regionie;
- o wspieranie krajów w procesie tworzenia zdolności instytucjonalnych, tak aby ułatwić im ocenę i uwzględnienie potrzeb oraz wskazanie obszarów, w których dysponują wiedzą fachową;

- o wspieranie realizacji i monitorowania projektów oraz dostarczanie informacji zwrotnych na ich temat organom wdrażającym;
- o rozpowszechnianie informacji na temat inicjatywy w regionie.

11

Delegatura UE¹² w każdym kraju uczestniczącym w inicjatywie jest na bieżąco informowana o postępach prac oraz o wszelkich działaniach realizowanych w ramach inicjatywy na terenie kraju.

12

W **załączniku III** przedstawiono poszczególne komponenty inicjatywy oraz podmioty zaangażowane w jej realizację.

11 Zespoły krajowe koordynują prace na niższym szczeblu i przekazują informacje do instytucji takich jak ministerstwa, agencje czy placówki naukowe i oświatowe.

12 Unia Europejska jest reprezentowana przez 139 delegatur i biur UE na całym świecie. Więcej informacji zob. http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm.

Zakres kontroli i podejście kontrolne

13

Kontrola Trybunału miała na celu ocenę, czy inicjatywa UE w zakresie centrów doskonałości ds. CBRN może skutecznie przyczynić się do ograniczenia zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych pochodzących spoza UE. To główne pytanie kontrolne podzielono na trzy następujące pytania szczegółowe:

- o Czy inicjatywa opiera się na rzetelnej analizie sytuacji do roku 2010?
- o Czy struktura organizacyjna stworzona na potrzeby inicjatywy jest odpowiednia, by sprostać zidentyfikowanym wyzwaniom?
- o Czy ustanowiono właściwy system zarządzania i czy dobrze on funkcjonuje?

14

Ponieważ inicjatywa jest stosunkowo nowa (ustanowiono ją w 2010 r., a pierwsze projekty rozpoczęły się w 2013 r.), Trybunał nie skontrolował uzyskanych w jej ramach produktów i wyników ani jej oddziaływania. Nacisk położono raczej na sprawdzenie, czy przyjęte podejście, strategia i system zarządzania są odpowiednie, aby inicjatywa mogła przyczynić się do ograniczenia zagrożeń CBRN w krajach nienależących do UE.

15

Trybunał przeprowadził kontrolę w okresie od października 2013 r. do stycznia 2014 r. Prace kontrole obejmowały analizę stosownych dokumentów, wywiady z pracownikami Komisji, ESDZ, UNICRI i członkami zespołu ds. zarządzania, wizyty w dwóch sekretariatach regionalnych (w Rabacie i Ammanie) oraz udział w szkoleniu przeprowadzonym w ramach jednego z projektów.

Koncepcja inicjatywy opiera się na rzetelnej analizie sytuacji i przyczynia się do lepszej współpracy i większej odpowiedzialności w regionach

16

Inicjatywa UE w zakresie centrów doskonałości ds. CBRN została podjęta w następstwie przyjęcia europejskiej strategii bezpieczeństwa i strategii UE przeciw rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia. Koncepcja leżąca u podstaw inicjatywy opiera się na rzetelnej analizie sytuacji, w której uwzględniono w szczególności następujące niedoskonałości wcześniejszego programu TACIS:

- o przyjęte podejście miało w przeważającej mierze charakter doraźny i nie wszystkie działania stanowiły część długofalowej strategii;
- o realizacja programu TACIS odbywała się odgórnie: główny ośrodek decyzyjny znajdował się w Komisji, natomiast kraje spoza UE miały niewielki zakres odpowiedzialności. W związku z tym istniało duże ryzyko, że po ustaniu finansowania UE projekty nie będą kontynuowane, a ich rezultaty nie zostaną podtrzymane¹³.

17

Inicjatywa w zakresie centrów doskonałości jest w wielu miejscach innowacyjna. Ma ona:

- o być kompleksowa: uwzględniać ryzyko i zagrożenia w zakresie CBRN bez względu na to, czy mają one podłoże przestępcze, są przypadkowe czy naturalne, jak również obejmować działania na rzecz ograniczenia tych zagrożeń poprzez zapobieganie im, ich wykrywanie oraz właściwe reagowanie na nie, a także poprzez odpowiednie zarządzanie. Przykłady takich zagrożeń przedstawiono w **ramce 1** poniżej;
- o opierać się na podejściu oddolnym, ukierunkowanym na zaspokojenie konkretnych potrzeb: eksperci w krajach partnerskich w systematyczny sposób identyfikują potrzeby specyficzne dla danego kraju we wszystkich obszarach ryzyka CBRN, wykorzystując w tym celu odnośny zestaw narzędzi (tj. analizę luk); następnie określają w krajowych planach działania kroki, jakie należy podjąć w pierwszej kolejności, aby wyeliminować te zagrożenia; na koniec sporządzają szczegółowe wnioski projektowe uwzględniające zidentyfikowane potrzeby i mające na celu wyeliminowanie luk w systemach służących ograniczeniu ryzyka;
- o położyć wyraźny nacisk na współpracę regionalną pomiędzy krajami partnerskimi: wiedza fachowa i zdolności instytucjonalne powstałe w wyniku realizacji inicjatywy w krajach partnerskich są rozpowszechniane na szczeblu regionalnym.

13 Zjawisko to określane jest mianem „trwałości” działań finansowanych przez darczyńców.

Przykłady zagrożeń w zakresie CBRN uwzględnionych w inicjatywie:

- **chemiczne**: nielegalny handel substancjami chemicznymi, które mogą zostać wykorzystane na potrzeby przemysłowe lub w celach przestępczych (tzw. podwójne zastosowanie);
- **biologiczne**: epidemie takie jak ptasia grypa – choroba wysoce zakaźna rozprzestrzeniająca się w szybkim tempie na terenie kilku krajów;
- **radiologiczne**: odpady szpitalne, jak np. substancje wykorzystywane w radioterapii;
- **jądrowe**: incydenty podobne jak w Fukushima, gdzie dochodzi do przypadkowego uwolnienia materiałów promieniotwórczych do środowiska.

18

Te wszystkie nowe elementy opracowano, aby zwiększyć poczucie odpowiedzialności w krajach partnerskich za realizację inicjatywy, a tym samym zapewnić większą trwałość inicjatywy, tj. zwiększyć prawdopodobieństwo, że rezultaty podjętych działań zostaną podtrzymane po ustaniu finansowania UE.

19

Współpraca regionalna w zakresie bezpieczeństwa stanowi kluczowy element inicjatywy. ESDZ i Komisja nie bez powodu przypisały jej tak duże znaczenie i położyły nacisk na jej rozwijanie:

- a) zagrożenia uwzględnione w ramach inicjatywy ze swej natury mają charakter transgraniczny: wypadki chemiczne czy epidemie takie jak ptasia grypa nie znają granic państwowych;
- b) poziom zaawansowania prac w zakresie ograniczania ryzyka CBRN jest różny w poszczególnych krajach partnerskich; współpraca regionalna prowadzi do upowszechnienia najlepszych praktyk, a kraje partnerskie mogą wzajemnie korzystać ze zgromadzonej wiedzy.

20

Z tego względu oczekuje się, że inicjatywa przyniesie korzyści wykraczające poza produkty uzyskane w ramach pojedynczych projektów. Fakt, że sąsiadujące ze sobą kraje we wrażliwych regionach geograficznych takich jak Afryka Północna czy Bliski Wschód spotykają się, by omówić i wspólnie realizować projekty w obszarze bezpieczeństwa, stanowi istotną wartość dodaną i przyczynia się do wykształcenia się kultury współpracy i bezpieczeństwa.

21

Wspólnota międzynarodowa przyjęła inicjatywę z przychylnością. Uzyskała ona wsparcie ze strony Rady Bezpieczeństwa ONZ¹⁴, partnerstwa globalnego G-8 (w ramach którego powołano grupę roboczą ds. centrów doskonałości¹⁵) i NATO (przy czym UE wspiera centrum NATO ds. CBRN w Wyszku w Republice Czeskiej¹⁶).

Struktura organizacyjna stworzona na potrzeby inicjatywy jest złożona, ale zasadniczo odpowiednia

22

Struktura organizacyjna stworzona na potrzeby inicjatywy jest skomplikowana ze względu na dużą liczbę zaangażowanych podmiotów, zdecentralizowaną organizację, globalną skalę działań, różnorodność regionów i krajów partnerskich oraz fakt, że działania realizowane są wspólnie przez organy UE i ONZ (zob. pkt 10–11). Taki stopień złożoności wynika z podejścia przyjętego w ramach inicjatywy, które z założenia miało być kompleksowe, oddolne i regionalne (zob. pkt 17).

23

Wybór organów wdrażających (JRC i UNICRI) został należyście uzasadniony. JRC, wewnętrzna jednostka Komisji zajmująca się badaniami naukowymi, zapewnia odpowiednią wiedzę specjalistyczną, podczas gdy UNICRI może korzystać z sieci dyplomatycznej ONZ, aby nawiązać kontakty z potencjalnymi krajami partnerskimi i przekonać je do udziału w inicjatywie. W **załączniku IV** przedstawiono motywy, jakimi kierowano się przy wyborze każdego z organów wdrażających, jak również obszary, w jakich organy te się specjalizują, oraz główne powierzone im zadania.

14 Oświadczenie Rady Bezpieczeństwa ONZ popierające unijne centra doskonałości z dnia 12 kwietnia 2012 r.

15 Globalne partnerstwo G-8 przeciwko rozprzestrzenianiu broni i materiałów masowego rażenia: Sprawozdanie prezesa za 2013 r., Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Wspólnoty Narodów, Londyn, grudzień 2013 r.

16 Więcej informacji zob. <http://www.jcbrncoe.cz/>.

24

Pomimo dużej liczby zaangażowanych podmiotów ich funkcje i zakresy odpowiedzialności są wyraźnie zdefiniowane, a każdy z nich ma ściśle określone zadania do wykonania (zob. pkt 10–11).

25

Kraje partnerskie samodzielnie wskazują krajowy punkt kontaktowy i powołują zespół krajowy, kierując się wytycznymi i zaleceniami wydanymi przez JRC i UNICRI. Taki poziom autonomii, niezbędny, aby zapewnić akceptację inicjatywy, wpisuje się w ogólne podejście ukierunkowane na zaspokajanie konkretnych potrzeb.

26

Jeśli chodzi o wskazanie regionów, które mają zostać objęte inicjatywą, ESDZ i Komisja ze zrozumiałych względów wybrały głównie regiony w krajach sąsiadujących z UE lub w krajach z nią stowarzyszonych (zob. **załącznik II**). Jednak ze względu na dużą liczbę regionów i krajów uczestniczących w inicjatywie zapotrzebowanie na fundusze w celu realizacji użytecznych projektów może znacznie przewyższyć dostępne zasoby, które są ograniczone. Konieczne może być zatem wskazanie projektów priorytetowych w obszarach o największym znaczeniu dla bezpieczeństwa UE, tak aby zapewnić optymalne wykorzystanie dostępnych środków.

27

Sekretariaty regionalne (zob. pkt 10) dysponują obecnie ograniczoną fachową wiedzą techniczną. Fakt ten utrudnia im wykonywanie niektórych zadań, takich jak pomoc przy opracowywaniu i doprecyzowaniu wniosków projektowych czy wspieranie realizacji projektów na późniejszych etapach.

28

Delegatury UE w krajach partnerskich są systematycznie informowane o działaniach podejmowanych w ramach inicjatywy, lecz nie odgrywają w dostatecznym stopniu aktywnej roli. Tymczasem dysponują one wiedzą fachową, by wesprzeć sekretariaty regionalne i krajowe punkty kontaktowe w ich pracach. Co bardziej istotne, mają one również możliwości dyplomatyczne, które można by wykorzystać, aby pozyskać i utrzymać wsparcie polityczne na wysokim szczeblu w krajach partnerskich oraz podnieść świadomość na temat działań UE.

Ustanowiono systemy zarządzania, lecz nadal występują pewne niedociągnięcia

Plan realizacji wdrażany z opóźnieniem

29

Sporządzając plan realizacji, ESDZ i EuropeAid nie wzięły pod uwagę złożonego charakteru inicjatywy (zob. **załącznik III**). Ustanowienie struktur organizacyjnych w krajach partnerskich zajęło dłużej niż oczekiwano. Wynikało to z uwarunkowań politycznych, jak również z różnego stopnia wsparcia politycznego na wysokim szczeblu, różnorodności krajów partnerskich i ich różnego doświadczenia w kwestii działań na rzecz ograniczenia zagrożeń CBRN oraz różnego zakresu, w jakim ustanowiono odpowiednie struktury (np. zespoły krajowe).

30

Te złożone czynniki sprawiły, że wyznaczenie krajowych punktów kontaktowych oraz ustanowienie zespołów krajowych nastąpiło z opóźnieniem.

31

W planie realizacji przewidziano m.in. szereg kroków – od oceny potrzeb z wykorzystaniem przygotowanego w tym celu zestawu narzędzi, przez sporządzenie krajowych planów działania, aż po opracowanie wniosków projektowych uwzględniających zidentyfikowane potrzeby.

32

Zestaw narzędzi miał umożliwić określenie w systematyczny sposób zagrożeń specyficznych dla danego kraju we wszystkich obszarach ryzyka w zakresie CBRN. Opracowanie takiego zestawu zaplanowano już w umowie pomiędzy EuropeAid i UNICRI z 2010 r. Ze względu na opóźnienia w realizacji inicjatywy (zob. pkt 29–30) EuropeAid uwzględniła przygotowanie zestawu w rocznym programie działań na 2012 r.

33

W opinii EuropeAid UNICRI – przystępując do prac nad zestawem narzędzi – nie wziął w dostatecznym stopniu pod uwagę zdolności administracyjnych krajów partnerskich, w związku z czym produkt końcowy był zbyt skomplikowany. W marcu 2013 r. EuropeAid powierzyła to zadanie Wspólnemu Centrum Badawczemu (JRC), które przedstawiło nową, uproszczoną wersję dokumentu w grudniu 2013 r. Po zakończeniu fazy testowej w trzech krajach partnerskich nowy zestaw narzędzi został udostępniony w całości na początku 2014 r. Obecnie dostępne są zatem dwa zestawy narzędzi mające ułatwiać krajom partnerskim opracowywanie krajowych planów działania.

34

Krajowe plany działania, które powinno się opracować po dokonaniu oceny potrzeb, określają działania niezbędne w celu zaspokojenia potrzeb zidentyfikowanych w zakresie zapewnienia gotowości na wypadek katastrof, zapobiegania im i wykrywania zagrożeń oraz łagodzenia ich skutków. Do końca 2013 r. pięć krajów partnerskich przygotowało wstępne wersje planów działania.

35

Ze względu na opóźnienia ESDZ i EuropeAid nie były w stanie wdrożyć planu realizacji zgodnie z początkowymi założeniami. Realizacja projektów rozpoczęła się, zanim dokonano oceny potrzeb i zanim sporządzono krajowe plany działania.

Ustanowiono systemy na potrzeby wyboru projektów i ich realizacji, lecz konieczne jest większe zaangażowanie ze strony krajów partnerskich

36

Jeśli chodzi o wybór projektów, większość wniosków projektowych przedkładanych jest przez kraje partnerskie lub sekretariaty regionalne, lecz część wniosków sporządzanych jest także przez organy wdrażające. Choć przedkładanie wniosków projektowych przez organy wdrażające może nadać inicjatywie bardziej dynamiczny charakter, taka praktyka jest niezgodna z przyjętym podejściem oddolnym.

37

JRC dokonuje przeglądu wszystkich wniosków i wraz z EuropeAid czuwa nad tym, by zawierały one cele i wskaźniki SMART¹⁷. W trakcie pierwszej rundy wyboru projektów EuropeAid, UNICRI i JRC łączyły lub pomijały niektóre wnioski, nie zawsze informując wnioskodawców o dokonanych zmianach. Osłabiło to poczucie odpowiedzialności za realizację inicjatywy i odbiło się negatywnie na jej rozwoju.

38

Od maja 2013 r. kraje partnerskie uczestniczące w inicjatywie mogą zaproponować projekty w dowolnym momencie, a nie raz do roku, jak było to wcześniej. EuropeAid zatwierdza projekty indywidualnie, po przeprowadzeniu dyskusji z krajami partnerskimi, sekretariatami regionalnymi i właściwymi ekspertami. W trakcie tych dyskusji uczestnicy dopilnowują, by wnioski projektowe miały wymiar regionalny. Kraje partnerskie z zadowoleniem przyjęły to nowe podejście, ponieważ dzięki niemu są one w większym stopniu zaangażowane w procedury poprzedzające decyzję o objęciu projektu dofinansowaniem. Kraje te zaniepokojone są jednak opóźnieniami, jakie występują pomiędzy złożeniem wniosku projektowego a realizacją projektu, i doceniają wszelką poprawę w tym zakresie.

39

Do kwietnia 2014 r. wybrano 40 projektów (zob. **załącznik V**). Realizacja pierwszych z nich rozpoczęła się w dniu 1 stycznia 2013 r. Większość projektów dotyczy podnoszenia świadomości, tworzenia sieci współpracy, transferu wiedzy, organizacji szkoleń, tworzenia zdolności instytucjonalnych oraz uaktualnienia ram prawnych (zob. przykład w **ramce 2**).

40

Za zarządzanie pierwszymi 19 projektami w ramach inicjatywy, w tym za wybór podmiotów wdrażających i podpisanie z nimi umów zgodnie z zasadami ONZ, odpowiedzialny był UNICRI. Oznaczało to, że w inicjatywie mogły uczestniczyć wszystkie organizacje pozarządowe na świecie dysponujące odpowiednią wiedzą specjalistyczną. W 2012 r. odpowiedzialność za zarządzanie kolejnymi projektami przejęła EuropeAid. Wynikało to z obaw niektórych państw członkowskich UE, które chciały zwiększyć udział własnych ekspertów w projektach i pragnęły podkreślić rolę UE jako darczyńcy.

41

Odkąd za stronę organizacyjną odpowiedzialna jest EuropeAid, w skład konsorcjów zajmujących się realizacją projektów wchodzi głównie agencje, organy i eksperci z państw członkowskich UE. W pracach tych konsorcjów uczestniczą jedynie nieliczne agencje, organy lub eksperci z krajów partnerskich, mimo iż czasem dysponują one bogatym doświadczeniem w danej dziedzinie. Taki stan rzeczy może stanowić przeszkodę w wykształceniu się poczucia odpowiedzialności za działania prowadzone w krajach partnerskich i negatywnie odbić się na trwałości rezultatów uzyskanych w ramach projektów. Ponadto na zdolności krajów partnerskich w zakresie CBRN korzystnie wpłynęłoby większe wykorzystanie ich własnych zasobów wiedzy i doświadczenia, co zresztą stanowiło jeden z głównych celów inicjatywy.

17 SMART – zdefiniowane, wymierne, osiągalne, odpowiednie, określone w czasie.

Przykładowy projekt

Nazwa	Projekt 5: Rozwój wiedzy i przekazywanie najlepszych praktyk w zakresie monitorowania importu i eksportu substancji CBRN
Obszar docelowy	Atlantyckie wybrzeże Afryki, Azja Środkowa, Bliski Wschód i Afryka Północna
Podmiot wdrażający	Federalny Urząd ds. Gospodarki i Kontroli Eksportu (BAFA), Niemcy
Termin realizacji	1.1.2013 – 31.12.2014
Budżet (w euro)	1 440 000
Cele	1. Wzmocnienie zdolności krajów w zakresie kontroli importu i eksportu poprzez opracowanie odpowiednich procedur i wytycznych, tak aby zapobiegać nielegalnemu przewozowi transgranicznemu niebezpiecznych materiałów CBRN. 2. Budowanie zaufania wśród podmiotów, agencji itp. zaangażowanych w regulowanie importu i eksportu na szczeblu krajowym i regionalnym. 3. Opracowanie trwałego systemu dzielenia się wiedzą, z którego korzystać mogłoby wiele krajów i organów rządowych, opartego na bezpłatnie dostępnych zestawach narzędzi w zakresie importu i eksportu substancji CBRN. 4. Wzmocnienie koordynacji pomiędzy agencjami na szczeblu regionalnym i ujednolicenie procedur i wytycznych dotyczących kontroli importu i eksportu z procedurami międzynarodowymi w tym zakresie.

Organy decyzyjne i organy wdrażające współpracują ze sobą na zasadzie dwustronnej, nie ma jednak miejsca dla szerszej współpracy o wymiarze strategicznym

42

Na wstępnym etapie ustanowiony został komitet koordynacyjny, zrzeszający przedstawicieli organów decyzyjnych (ESDZ i EuropeAid) oraz organów wdrażających (JRC i UNICRI). Na jego forum dyskutowano bieżące kwestie dotyczące procesu ustanawiania inicjatywy, w tym m.in. priorytety regionalne, wybór projektów zarządzanych przez UNICRI i wiele innych kwestii. Po tym, jak wybór projektów UNICRI dobiegł końca, komitet ten przestał istnieć. Od tego czasu podmioty zaangażowane w inicjatywę współpracują ze sobą głównie na zasadzie dwustronnej.

43

Niektóre podmioty wyraziły opinię, że współpraca, koordynacja i komunikacja między nimi mogłyby ulec poprawie, np. dzięki przywróceniu komitetu koordynacyjnego jako forum szerszej współpracy o wymiarze strategicznym. Komitet ten pomógłby w szybszym wyjaśnianiu kwestii problematycznych i w wyznaczaniu priorytetów, ograniczając tym samym potrzebę częstych dyskusji dwustronnych.

44

Oprócz inicjatywy w zakresie centrów doskonałości istnieją również inne źródła finansowania projektów związanych z CBRN, np. za pośrednictwem Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej czy agencji w państwach członkowskich UE.

45

Komisja nie dysponuje pełnym rozeznanem na temat wszystkich projektów finansowanych w ramach poszczególnych instrumentów w obszarze polityki bezpieczeństwa ani na temat działań na rzecz ograniczenia ryzyka w zakresie CBRN finansowanych przez innych darczyńców.

Ustanowiono system monitorowania

46

EuropeAid ustanowiła system monitorowania na potrzeby inicjatywy, opierający się na kluczowych wskaźnikach wykonania i oddziaływania. Ponadto EuropeAid monitoruje projekty przy pomocy JRC oraz UNICRI. Informacje na temat realizacji inicjatywy są też zawarte w rocznym sprawozdaniu z działalności EuropeAid.

47

JRC utworzyło rozbudowaną i kompleksową stronę internetową umożliwiającą zainteresowanym podmiotom uzyskanie aktualnych informacji na temat wniosków projektowych, wyboru projektów i ich realizacji.

48

W „Sprawozdaniu półrocznym z postępów w realizacji strategii UE przeciwko rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia”¹⁸ Rada informuje o działaniach na rzecz ograniczenia ryzyka w zakresie CBRN, a także m.in. o postępach w realizacji inicjatywy w zakresie centrów doskonałości.

49

Biorąc pod uwagę, że realizacja projektów rozpoczęła się dopiero w 2013 r. (zob. pkt 39), jest zbyt wcześnie, by ocenić skuteczność stosowanego systemu monitorowania.

18 Ostatnie takie sprawozdanie zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym seria C nr 54 z dnia 25 lutego 2014 r.

Wnioski

50

Mając na uwadze główne pytanie kontrolne, kontrolerzy Trybunału stwierdzają, że unijna inicjatywa w zakresie centrów doskonałości ds. CBRN może skutecznie przyczynić się do zminimalizowania zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych płynących spoza UE, lecz kilka jej elementów wciąż wymaga sfinalizowania.

51

W odniesieniu do trzech pytań szczegółowych Trybunał stwierdza, że:

- a) Koncepcja leżąca u podstaw inicjatywy opiera się na rzetelnej analizie sytuacji i uwzględnia niedociągnięcia zidentyfikowane w odniesieniu do wcześniejszego programu TACIS. Kompleksowe podejście przyjęte w ramach inicjatywy, ukierunkowane na zaspokojenie konkretnych potrzeb, oraz wyraźny nacisk na współpracę regionalną stanowią długofalową odpowiedź na priorytety określone w europejskiej strategii bezpieczeństwa i w strategii UE przeciw rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia. W realizację inicjatywy już na bardzo wczesnym etapie zaangażowane są wszystkie zainteresowane podmioty w krajach partnerskich, co sprzyja trwałości inicjatywy i rozwojowi poczucia odpowiedzialności w krajach partnerskich i w wielu regionach nią objętych.
- b) Struktura organizacyjna ustanowiona na potrzeby inicjatywy – mimo swej złożoności – jest zasadniczo właściwa, choć wymaga pewnych modyfikacji. Wybór dwóch organów wdrażających i regionów został należycie uzasadniony, a każda z zaangażowanych instytucji ma ściśle określone zadania. Sekretariaty regionalne nie dysponują jednak dostatecznymi zdolnościami technicznymi. Delegatury UE nie wykorzystują w wystarczającym stopniu swojej pozycji, by pozyskać większe wsparcie polityczne w krajach partnerskich i pośredniczyć we współpracy z państwami członkowskimi UE.
- c) Ustanowiono właściwy system zarządzania, który znajduje się obecnie na etapie uruchamiania. Realizacja niektórych elementów inicjatywy nastąpiła jednak z opóźnieniem. Złożony charakter inicjatywy nie został uwzględniony w wystarczającym stopniu w pierwotnym planie realizacji. Oznaczało to, że plan ten nie mógł zostać w pełni wykorzystany, gdyż w momencie rozpoczęcia wyboru projektów nie sfinalizowano pewnych kluczowych elementów, takich jak ocena potrzeb. Na wczesnym etapie realizacji inicjatywy kraje partnerskie nie zostały w dostatecznym stopniu włączone w proces wyboru projektów. Niektóre projekty są obecnie w toku. Ustanowiono także odpowiedni system monitorowania. Trybunał odnotował, że współpraca między organami decyzyjnymi (ESDZ i EuropeAid) z jednej strony i organami wdrażającymi (JRC i UNICRI) z drugiej odbywa się wyłącznie na zasadzie dwustronnej.

Zalecenia

52

Jeśli chodzi o inicjatywę w obecnej postaci, ESDZ i Komisja powinny:

- o skoncentrować wydatkowanie środków unijnych na obszarach o największym znaczeniu z punktu widzenia bezpieczeństwa UE, tak aby uzyskać jak największe korzyści bezpośrednie;
- o wzmocnić zdolności sekretariatów regionalnych poprzez zwiększenie fachowej wiedzy technicznej;
- o zwiększyć rolę delegatur UE, zwłaszcza w krajach, w których ustanowiono sekretariaty regionalne.

53

W odniesieniu do zarządzania projektami Komisja powinna:

- o poczynić kroki w celu włączenia krajów partnerskich nie tylko na etapie uruchamiania projektów, ale również w trakcie ich realizacji. Przyczyniłoby się to do większego poczucia odpowiedzialności za realizowane działania i zapewniło ich trwałość;
- o w dalszym ciągu dążyć do ulepszenia procedur, tak aby skrócić czas pomiędzy złożeniem wniosku projektowego a realizacją projektu;
- o usprawnić współpracę pomiędzy organami decyzyjnymi i wdrażającymi, np. poprzez przywrócenie komitetu koordynacyjnego.

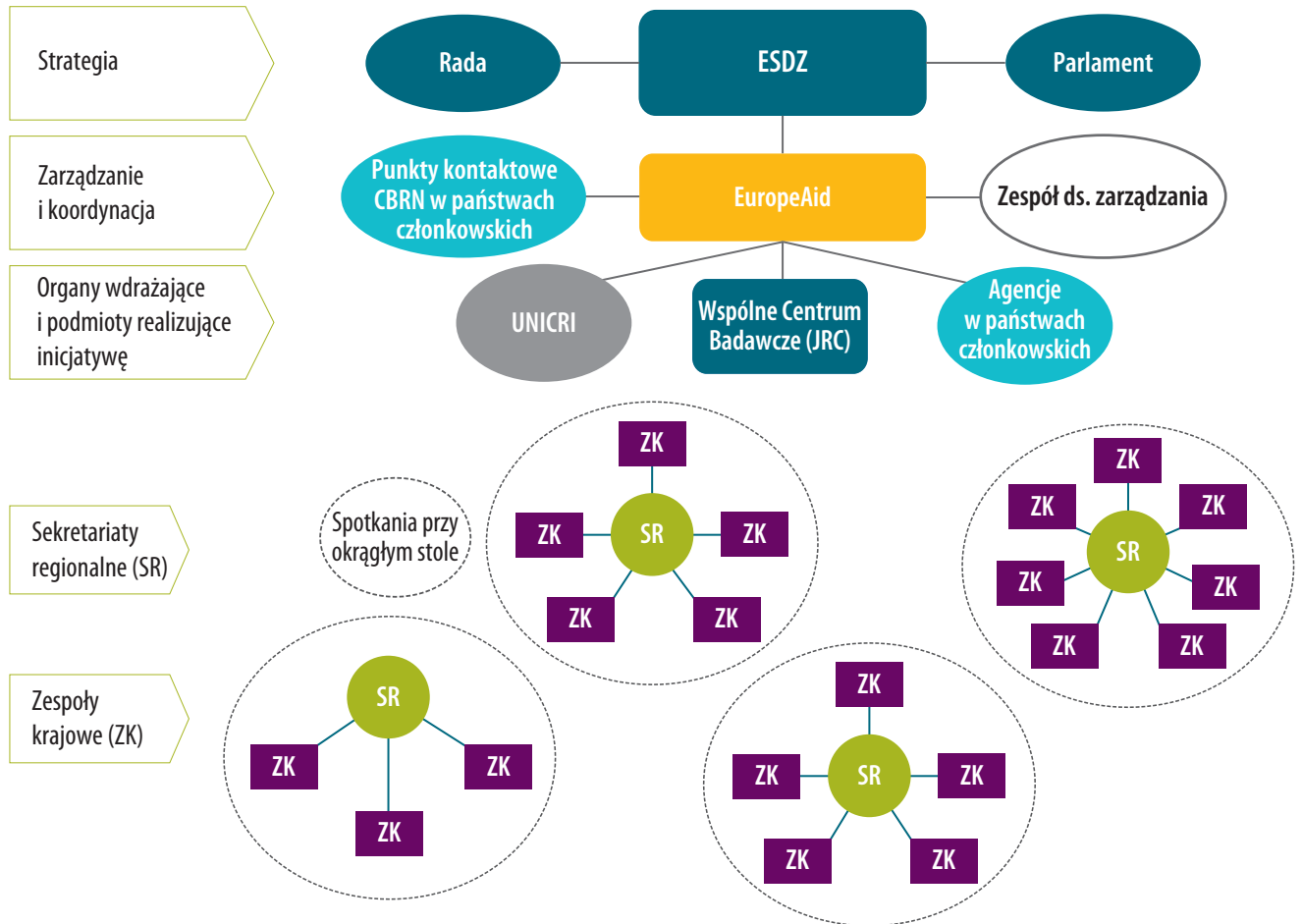
Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę III, której przewodniczył Karel PINXTEN, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 7 października 2014 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
Prezes

Struktura organizacyjna inicjatywy

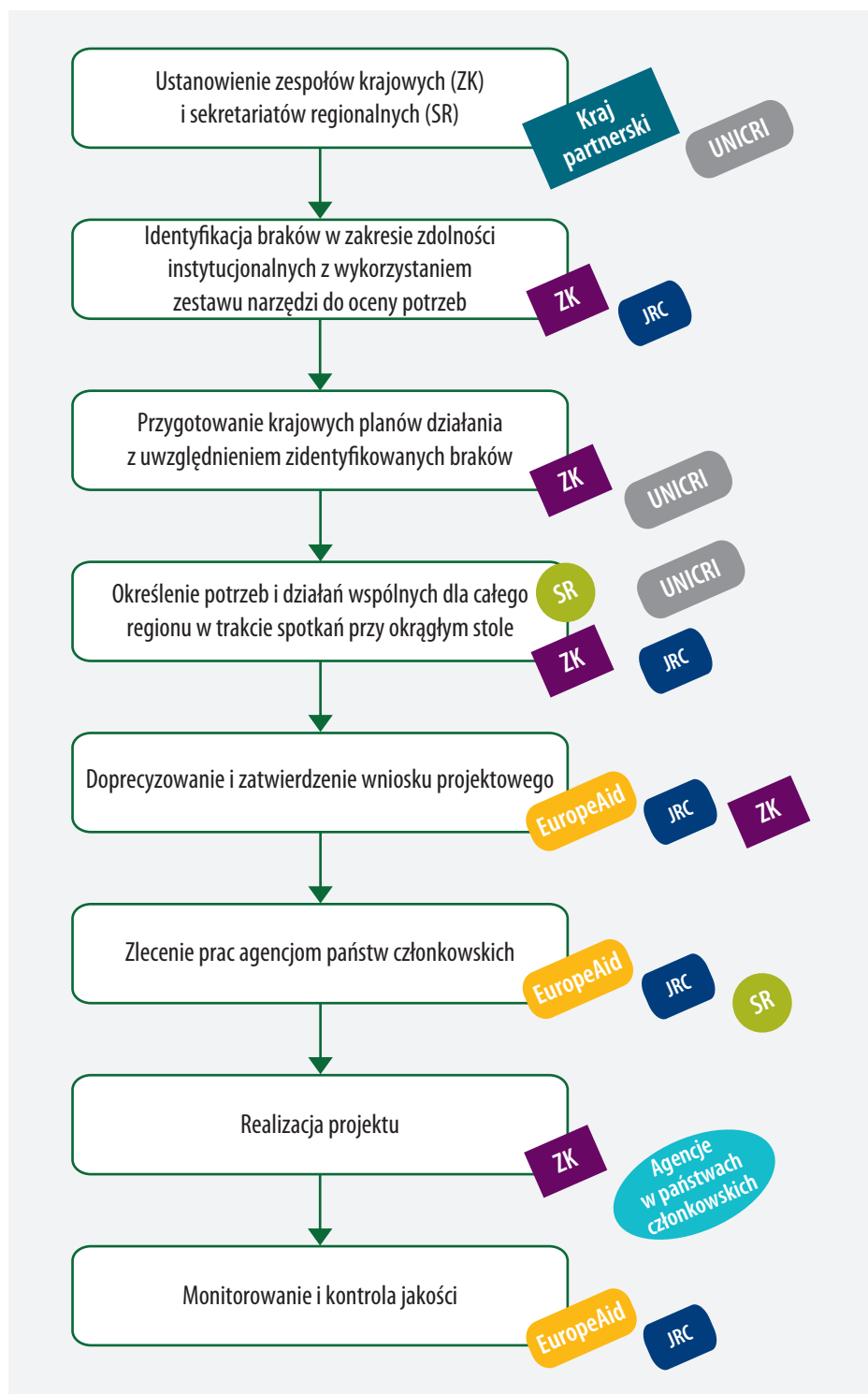
Wykaz sekretariatów regionalnych

Skrót	Region	Kraje objęte współpracą
SEA	Azja Południowo-Wschodnia	Brunei, Kambodża, Indonezja, Laos, Malezja, Mjanma/Birma, Filipiny, Singapur, Tajlandia, Wietnam
AAF	Atlantyckie wybrzeże Afryki	Wybrzeże Kości Słoniowej, Gabon, Liberia, Mauretania, Maroko, Senegal, Togo
NA	Afryka Północna	Algieria, Libia, Maroko, Tunezja
SEE	Europa Południowo-Wschodnia, Kaukaz Południowy, Mołdawia i Ukraina	Albania, Armenia, Bośnia i Hercegowina, była jugosłowiańska republika Macedonii, Gruzja, Mołdawia, Czarnogóra, Serbia, Ukraina
CA	Azja Środkowa	Kirgistan, Tadżykistan, Uzbekistan
ME	Bliski Wschód	Irak, Jordania, Liban
ECA	Afryka Wschodnia i Środkowa	Burundi, Demokratyczna Republika Konga, Ghana, Kenia, Rwanda, Seszele, Uganda, Zambia

Na etapie negocjacji:

GCC	Rada Współpracy Państw Zatoki	Do ustalenia
-----	-------------------------------	--------------

Poszczególne komponenty inicjatywy i podmioty zaangażowane w jej realizację

Organy wdrażające inicjatywę

	JRC	UNICRI
Pełna nazwa	Dyrekcja Generalna Wspólne Centrum Badawcze	Międzyregionalny Instytut Narodów Zjednoczonych ds. Badań nad Przestępczością i Wymiarom Sprawiedliwości
Siedziba	Bruksela, Belgia; ponadto 7 instytutów badawczych w innych miejscach	Turyń, Włochy
Obszar działalności	Badania naukowe, początkowo z naciskiem na kwestie jądrowe i radiologiczne	Zapobieganie przestępczości oraz sądownictwo karne
Strona internetowa	http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm?id=10	http://www.unicri.it/
Argumenty przemawiające za wyborem organu wdrażającego inicjatywę	- Odpowiednia, specjalistyczna wiedza techniczna - Skuteczna współpraca w ramach wcześniejszych programów - Uznanie na arenie międzynarodowej jako organ specjalizujący się w tej dziedzinie - Doświadczenie w zarządzaniu projektami	- Specjalistyczna wiedza w zakresie przestępczości i sądownictwa - Praktyczna wiedza fachowa w zakresie tworzenia zdolności instytucjonalnych w krajach spoza UE - Wcześniejsza współpraca z Komisją Europejską - Udział organu ONZ jest wymagany, gdyż inicjatywa dotyczy wrażliwych kwestii w obszarze bezpieczeństwa w krajach partnerskich
Główne zadania w ramach inicjatywy	- Zapewnianie wsparcia technicznego i naukowego - Pomoc przy sporządzaniu wniosków projektowych, w tym przy opracowywaniu specyfikacji technicznych - Wspieranie EuropeAid przy wyborze projektów - Ustanowienie i utrzymywanie mechanizmów monitorowania na potrzeby poszczególnych projektów i całej inicjatywy - Dokonywanie oceny potrzeb we współpracy z krajami partnerskimi	- Przygotowanie od strony metodycznej - Ustanowienie sekretariatów regionalnych, w tym zapewnienie stałych pracowników - Pomoc przy tworzeniu struktur organizacyjnych (krajowych punktów kontaktowych, zespołów krajowych) w krajach partnerskich - Sporządzanie krajowych planów działania we współpracy z krajami partnerskimi - Organizacja regionalnych spotkań przy okrągłym stole wspierających współpracę regionalną i zapewniających pomoc przy sporządzaniu wniosków projektowych

Wykaz projektów realizowanych obecnie w ramach inicjatywy¹

Numer projektu	Nazwa	Okres realizacji	Budżet w euro	Kraje / regiony (wykaz skrótów zob. załącznik II)
Projekt 040	Wzmocnienie laboratoriów medycznych w celu zminimalizowania potencjalnych zagrożeń biologicznych	1.1.2014 – 31.12.2016	4 495 712	CA, ME, SEE
Projekt 039	Wzmocnienie bezpieczeństwa w dziedzinie zdrowia w portach, na lotniskach i na lądowych przejściach granicznych	23.7.2013 – 22.7.2015	1 500 000	CA, ME, NA, SEE
Projekt 038	Działania informacyjne dotyczące kontroli eksportu produktów podwójnego zastosowania	1.1.2014 – 31.12.2015	2 500 000	CA, ME
Projekt 037	MEDILABSECURE – Utworzenie sieci laboratoriów zajmujących się wirusologią ludzką i zwierzęcą oraz entomologią lekarską	6.1.2014 – 5.1.2018	3 626 410	ME, NA, SEE
Projekt 036	Dalszy rozwój i konsolidacja śródziemnomorskiego programu szkoleń w zakresie epidemiologii interwencyjnej (MediPIET)	1.1.2014 – 31.12.2017	6 400 000	ME, NA, SEE
Projekt 035	Zarządzanie niebezpiecznymi odpadami chemicznymi i biologicznymi	1.1.2014 – 30.6.2017	3 871 800	AAF, NA
Projekt 034	Wzmocnienie zdolności reagowania na zdarzenia z zakresu CBRN oraz w nadzwyczajnych sytuacjach zagrożenia zdrowia i sytuacjach związanych z zanieczyszczeniem chemicznym	1.1.2014 – 31.12.2016	3 914 034	ME
Projekt 033	Wzmocnienie krajowych ram prawnych w zakresie CBRN i zapewnienie specjalistycznych szkoleń technicznych w celu zwiększenia gotowości i zdolności reagowania na zdarzenia z zakresu CBRN	15.9.2013 – 14.9.2016	2 699 069	AAF, ECA
Projekt 032	Ustanowienie śródziemnomorskiego programu szkoleń w zakresie epidemiologii interwencyjnej (MediPIET)	1.1.2013 – 31.12.2014	440 000	AAF, ME, NA, SEE
Projekt 031	Sieć uczelni wyższych i ośrodków prowadzących działalność informacyjną na temat problemów dotyczących materiałów chemicznych podwójnego zastosowania	1.1.2013 – 31.12.2014	800 000	Międzynarodowy
Projekt 030	Sieć doskonałości w zakresie wiedzy kryminalistycznej w dziedzinie jądrowej w regionie Azji Południowo-Wschodniej	1.1.2013 – 31.12.2014	600 000	SEA
Projekt 029	Program studiów magisterskich realizowany w Tajlandii w celu rozwoju regionalnych zasobów kadrowych w zakresie bezpieczeństwa i ochrony jądrowej oraz zarządzania zabezpieczeniami jądrowymi	1.1.2013 – 31.12.2014	340 000	SEA
Projekt 028	Wspieranie prac nad zintegrowanym krajowym systemem bezpieczeństwa w zakresie materiałów jądrowych i promieniotwórczych	1.1.2013 – 31.12.2014	1 000 000	SEA
Projekt 027	Zarządzanie ryzykiem biologicznym	1.1.2013 – 31.12.2014	480 000	Kraje w regionie SEA
Projekt 026	Stworzenie warunków do wzmocnienia krajowych ram prawnych w zakresie CBRN	1.1.2013 – 31.12.2014	300 000	Liban, Tunezja
Projekt 025	Rozwój wiedzy i przekazywanie najlepszych praktyk w zakresie bezpieczeństwa biologicznego / ochrony biologicznej / zarządzania ryzykiem biologicznym	1.1.2013 – 31.12.2014	480 000	ME
Projekt 024	Opracowanie metod wykrywania materiałów jądrowych i radiologicznych oraz zarządzania nimi, a także metod ochrony ludności	1.1.2013 – 31.12.2014	600 000	Mauretania, Maroko, Senegal
Projekt 023	Tworzenie zdolności instytucjonalnych w celu identyfikowania zagrożeń związanych z substancjami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi i jądrowymi oraz reagowania na nie	1.1.2013 – 31.12.2014	500 000	Kraje bałkańskie, ME, NA i SEA

¹ <http://www.cbrn-coe.eu/Projects.aspx>

Numer projektu	Nazwa	Okres realizacji	Budżet w euro	Kraje / regiony (wykaz skrótów zob. załącznik II)
Projekt 022	Zapewnienie specjalistycznych szkoleń technicznych w celu wzmocnienia zdolności służb pierwszego reagowania w przypadku wystąpienia zdarzeń dotyczących CBRN	1.1.2013 – 31.12.2014	700 000	AAF, SEA
Projekt 021	Tworzenie zdolności regionalnych w zakresie kontroli granicznych w celu identyfikowania i wykrywania materiałów CBRN	1.1.2013 – 31.12.2014	700 000	AAF, SEA
Projekt 019	Opracowanie procedur i wytycznych na potrzeby stworzenia i usprawnienia bezpiecznych systemów zarządzania informacjami i wymiany danych na temat materiałów CBRN podlegających kontroli regulacyjnej	3.1.2013 – 2.1.2015	400 000	Międzynarodowy
Projekt 018	Międzynarodowa sieć uczelni wyższych i ośrodków prowadzących działalność informacyjną na temat problemów dotyczących materiałów podwójnego zastosowania w dziedzinie biotechnologii	1.1.2013 – 31.12.2014	399 719	Międzynarodowy
Projekt 017	Ustanowienie krajowych planów reagowania w Ghanie i Kenii ułatwiających podjęcie działań w odpowiedzi na nielegalne zdarzenia z wykorzystaniem materiałów chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych	15.5.2013 – 14.5.2015	240 000	Ghana i Kenia
Projekt 016	Wspieranie prac nad zintegrowanym krajowym systemem bezpieczeństwa jądrowego	1.1.2013 – 31.12.2014	400 000	NA
Projekt 015	Wzmocnienie bezpieczeństwa biologicznego i ochrony biologicznej w laboratoriach poprzez stworzenie specjalistycznej bazy danych	Procedura udzielenia zamówienia jest w toku	480 000	Kraje w regionie SEA
Projekt 014	Zapewnienie specjalistycznych szkoleń technicznych w celu wzmocnienia zdolności służb pierwszego reagowania	4.1.2013 – 3.1.2015	400 000	SEE
Projekt 013	Tworzenie zdolności instytucjonalnych i prowadzenie działań informacyjnych w celu identyfikowania zagrożeń związanych z materiałami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi i jądrowymi oraz reagowania na nie w krajach Afryki Subsaharyjskiej	1.1.2013 – 31.12.2014	319 924	ECA
Projekt 012	Wymiana doświadczeń pomiędzy UE i krajami Azji Południowo-Wschodniej na forum regionalnego centrum doskonałości w zakresie wzmacniania przepisów i regulacji w dziedzinie bezpieczeństwa biologicznego i ochrony biologicznej, jak również w zakresie systemów zarządzania laboratoriami – faza II	4.1.2013 – 3.1.2015	320 000	Kraje w regionie SEA
Projekt 011	Upowszechnianie dobrych praktyk i procedur międzyinstytucjonalnych w zakresie oceny ryzyka niewłaściwego wykorzystania substancji chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych	1.1.2013 – 31.12.2014	1 915 452	Kraje w regionie NA, kraje bałkańskie, ME, SEA
Projekt 010	Opracowanie internetowych kursów szkoleniowych dotyczących ograniczania zagrożeń w zakresie CBRN	1.1.2013 – 31.12.2014	388 451	Międzynarodowy
Projekt 009	Krajowy plan reagowania w Libanie na wypadek zdarzeń CBRN	1.1.2013 – 31.12.2014	159 900	Liban
Projekt 008	Stworzenie warunków do wzmocnienia krajowych ram prawnych w zakresie CBRN	1.1.2013 – 31.12.2014	800 000	Kraje w regionie SEA
Projekt 007	Ujednolicenie wytycznych i procedur w zakresie bezpieczeństwa biologicznego / ochrony biologicznej	1.1.2013 – 31.12.2014	1 199 576	Kraje w regionie SEA, kraje bałkańskie, Mołdawia
Projekt 006	Rozwój wiedzy i przekazywanie najlepszych praktyk w zakresie zarządzania odpadami chemicznymi i biologicznymi	1.1.2013 – 31.12.2014	480 000	SEA
Projekt 005	Rozwój wiedzy i przekazywanie najlepszych praktyk w zakresie monitorowania importu i eksportu substancji CBRN	1.1.2013 – 31.12.2014	1 440 000	AAF, CA, ME, NA

Numer projektu	Nazwa	Okres realizacji	Budżet w euro	Kraje / regiony (wykaz skrótów zob. załącznik II)
Projekt 004	Rozwój wiedzy i przekazywanie najlepszych praktyk w zakresie wspólnego reagowania przez agencje na zdarzenia z zakresu CBRN	1.1.2013 – 31.12.2014	959 675	SEA, SEE
Projekt 003	Rozwój wiedzy i przekazywanie najlepszych praktyk w zakresie bezpieczeństwa biologicznego / ochrony biologicznej / zarządzania ryzykiem biologicznym	1.1.2013 – 31.12.2014	1 920 000	AAF, NA, SEA, SEE
Projekt 002	Tworzenie zdolności instytucjonalnych w celu identyfikowania zagrożeń związanych z substancjami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi i jądrowymi oraz reagowania na nie	1.1.2013 – 31.12.2014	160 000	Kraje bałkańskie
Projekt 001	Określenie i wzmocnienie wiedzy kryminalistycznej w zakresie zapobiegania przestępczości zorganizowanej i nielegalnemu handlowi substancjami chemicznymi, w tym zapewnienie szkoleń i wyposażenia dla funkcjonariuszy celnych pracujących na pierwszej linii kontroli	1.1.2013 – 31.12.2014	640 000	Kraje bałkańskie
Projekt pilotażowy 2	Projekt pilotażowy 2 – Wzmocnienie przepisów i regulacji w dziedzinie bezpieczeństwa biologicznego i ochrony biologicznej, jak również w zakresie systemów zarządzania laboratoriami	1.1.2011 – 30.11.2012	375 000	Kraje w regionie SEA
Projekt pilotażowy 1	Projekt pilotażowy 1 – Tworzenie zdolności instytucjonalnych i zwalczanie nielegalnego handlu materiałami jądrowymi	1.1.2011 – 30.6.2012	375 000	Kraje w regionie SEA

Streszczenie

VII

Komisja i ESDZ z zadowoleniem przyjmują wnioski Trybunału i zgadzają się, że niektóre elementy inicjatywy wymagają sfinalizowania. Poczyniono znaczne postępy we wdrażaniu inicjatywy, którą oparto na zasadzie dobrowolności oraz podejściu oddolnym i która potrzebuje czasu, aby osiągnąć określony poziom dojrzałości; inicjatywę należy też nieustannie dopracowywać. Wprowadzono wszystkie konieczne narzędzia, na przykład w drodze utworzenia niezbędnych struktur w większości regionów, organizacji spotkań przy okrągłym stole, opracowania kwestionariusza oceny potrzeb, zapewnienia finansowania projektu w różnych regionach, wprowadzenia środków służących monitorowaniu i ocenie procesu wdrażania projektu, jak również rozmaite narzędzia promocyjne. Ponadto organizuje się regularne spotkania z krajami partnerskimi, organami wdrażającymi i organizacjami międzynarodowymi oraz z punktami kontaktowymi państw członkowskich UE. W pięciu krajach pilotażowych opracowuje się pierwsze krajowe plany działania. Podejmowane są inne wysiłki, mające na celu zachęcenie kolejnych krajów partnerskich do udziału w programie. Zainteresowanie przystąpieniem do programu wyraziło ponad 20 nowych krajów partnerskich. Za sprawą wymienionych elementów składowych i utworzonych sieci inicjatywa może osiągnąć wyższy poziom, umożliwiając UE i krajom uczestniczącym lepsze zarządzanie bezpieczeństwem i ryzykiem.

VIII

Inicjatywa nie tylko spełnia cele europejskiej strategii bezpieczeństwa i strategii UE na rzecz walki z działalnością przestępczą w kontekście nierozprzestrzeniania broni masowego rażenia (BMR), ale również ogranicza zagrożenia CBRN, zarówno powodowane przez człowieka, jak i naturalne. W razie wystąpienia zagrożenia BMR inicjatywa umacnia środki mające na celu przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się BMR, ale mając na uwadze geograficzny zasięg inicjatywy, zapewnia ona również wsparcie w miejscach, w których pojawiają się poważniejsze zagrożenia CBRN.

IX

Komisja i Międzyregionalny Instytut Narodów Zjednoczonych ds. Badań nad Przestępczością i Wymianem Sprawiedliwości (UNICRI) wspierają inicjatywę na różne, choć wzajemnie dopełniające się sposoby. W razie konieczności wsparcie w sprawach związanych z zarządzaniem zapewnia zespół ds. zarządzania. Pomoc na miejscu otrzyma szereg sekretariatów regionalnych, zwłaszcza te, które funkcjonują w państwach przystępujących, kandydujących i objętych europejską polityką sąsiedztwa.

Teraz, kiedy utworzono już sieci, Komisja zamierza zwiększyć potencjał techniczny w miejscach, w których można go najlepiej zagospodarować. Coraz większą rolę we wspieraniu inicjatywy odgrywają delegatury UE. Ponieważ wdrożono podejście oddolne i zasadę dobrowolności, można uruchomić wsparcie ze strony delegatur bez postrzegania go jako czynnik stymulujący współpracę regionalną.

X

Różnice w zdolnościach krajów partnerskich do podjęcia działań w ramach inicjatywy doprowadziły do tego, że jej rozwój przebiega nieco nierównomiernie.

XI

Komisja i ESDZ dziękują Trybunałowi za zalecenia, które umocniły wewnętrzne dążenia do udoskonalenia inicjatywy.

Uwagi

21

Oddolne podejście i dobrowolny udział w inicjatywie traktuje się jak wzorzec budowania współpracy w złożonych sprawach bezpieczeństwa.

26

Wybór regionów był efektem kompleksowego podejścia, w ramach którego ESDZ, Komisja oraz kraje z poszczególnych regionów skorzystały ze wsparcia państw członkowskich UE uczestniczących w wyborze przez oddelegowanie ekspertów opłacanych przez Komisję.

Logika priorytetowego traktowania państw przystępujących, kandydujących i objętych europejską polityką sąsiedztwa jest oczywista. Nie można lekceważyć powagi ryzyka i zagrożeń w innych regionach, czego dowiodły katastrofa w Fukushima, szerząca się obecnie epidemia wirusa Ebola oraz pandemia mające swój początek w południowo-wschodniej Azji. Inicjatywę charakteryzuje elastyczność, która umożliwia skuteczne reagowanie na nowe zagrożenia oraz zagrożenia o wymiarze ogólnosiwiatowym.

27

Szereg sekretariatów regionalnych otrzyma pomoc na miejscu, zwłaszcza te, które funkcjonują w państwach przystępujących, kandydujących i objętych europejską polityką sąsiedztwa. Podejmuje się działania mające ułatwić ten proces.

28

Dla ESDZ i EuropeAid jest to priorytetowe działanie następcze i opracowujemy narzędzia mające zapewnić delegaturom i ambasadom UE większą możliwość wspierania inicjatywy.

29

Różnice w zdolnościach krajów partnerskich do podjęcia działań w ramach inicjatywy doprowadziły do nieco nierównomiernego jej rozwoju. Aby sprostać szczególnym ramom wdrażania, przyjęto podejście polegające na wskazaniu niektórych regionów priorytetowych, przyjmując za podstawę priorytety UE w zakresie bezpieczeństwa i potencjał partnerów.

34

Wszystkie działania realizowane w ramach inicjatywy są dobrowolne. To kraje partnerskie decydują, czy chcą opracowywać krajowe plany działania w zakresie CBRN.

35

Finansowanie projektów jako takie nie jest uwarunkowane wypełnieniem kwestionariusza oceny potrzeb lub przygotowaniem krajowego planu działania. W niektórych przypadkach, kiedy trzeba rozwiązać pilny problem o pierwszorzędym znaczeniu związany z ograniczeniem ryzyka w zakresie CBRN, Komisja podejmuje działania na specjalny wniosek krajów partnerskich.

36

Organy wdrażające przedstawiały propozycje projektów wyłącznie na wczesnych etapach inicjatywy. Sytuacja taka miała miejsce w przypadku pilnych i oczywistych potrzeb, które można było przewidzieć na wczesnym etapie opracowywania oddolnych aspektów inicjatywy.

37

Po pierwszej rundzie wyboru projektów podjęto szereg działań, aby usprawnić komunikację z krajami partnerskimi w kwestii wymagań jakościowych w stosunku do projektów dotyczących CBRN, które kwalifikują się do finansowania ze środków UE. Cele i kryteria finansowania są obecnie przedmiotem systematycznych rozmów przy okrągłym stole w regionach; są one również omawiane na spotkaniach z kierownikami sekretariatów regionalnych oraz z przedstawicielami krajowych punktów kontaktowych ds. CBRN. Otrzymywane wcześniej wnioski projektowe miały często zbyt ograniczony zakres i niejednokrotnie charakteryzował je wymiar wyłącznie krajowy, a nie regionalny. JRC szczegółowo monitorowało ewentualne zmiany wprowadzane we wnioskach projektowych. Wszystkie pierwotne wnioski projektowe przechowywane są w aktach i można je przejrzeć w każdej chwili.

38

W porównaniu z innymi programami okresy te są stosunkowo krótkie dzięki tak zwanej zasadzie N+1, która ma zastosowanie do inicjatywy. Realizacja projektu rozpoczyna się średnio 15 miesięcy po przyjęciu przez Komisję decyzji w sprawie rocznego programu działań.

40

Lepsze wyeksponowanie inicjatywy przez UE pozostaje dla Komisji i ESDZ sprawą priorytetową.

41

Podjęto szereg działań, aby zachęcić kraje partnerskie do większego zaangażowania w realizowane prace, na przykład proponując wykorzystanie lokalnej wiedzy specjalistycznej konsorcjom, które zajmują się realizacją projektów.

Zbiorcza odpowiedź na pkt 42 i 43

Ponowne utworzenie komitetu koordynacyjnego powinno sprzyjać rozszerzeniu współpracy; powinien on skoncentrować się na strategicznych kierunkach i sprawach związanych z realizacją. Jego kształt może być inny, ponieważ w rozmowach z partnerami wdrażającymi, takimi jak UNICRI, należy przestrzegać rozporządzeń finansowych Komisji.

Dwustronna współpraca jest jednak konieczna do dokładnego omówienia różnych kwestii, takich jak sprawy związane z umowami i kwestie finansowe.

45

Komisja podejmuje wszelkie konieczne wysiłki, aby koordynować unijną działalność w dziedzinie CBRN wewnątrz Unii Europejskiej i poza nią.

Koordynacja odbywa się na różnych forach, przykładowo w ramach unijnego planu działania w dziedzinie CBRN, komitetów roboczych na poziomie Rady, partnerstwa globalnego G8/G7 (z udziałem głównych stron i partnerów, łącznie z następującymi organizacjami międzynarodowymi: MAEA; WHO; Komitet 1540; OPCW, Międzynarodowe Centrum Nauki i Techniki oraz STCU) lub globalnej inicjatywy na rzecz zwalczania terroryzmu jądrowego (inicjatywa utworzona przez Federację Rosyjską i Stany Zjednoczone Ameryki). Wspomniane działania koordynacyjne dają Komisji możliwie szerokie rozeznanie w globalnej sytuacji.

Wnioski i zalecenia

50

Komisja i ESDZ z zadowoleniem przyjmują sprawozdanie Trybunału w sprawie unijnych centrów doskonalności ds. CBRN. Należy koniecznie przyjąć podejście regionalne kierowane zapotrzebowaniem i takie, które będzie w dużym stopniu przydatne naszym instytucjom.

51 a)

Z zadowoleniem przyjmujemy wnioski Trybunału. Niektóre elementy inicjatywy wymagają sfinalizowania. Poczyniono znaczne postępy we wdrażaniu inicjatywy, którą oparto na zasadzie dobrowolności oraz podejściu oddolnym i która potrzebuje czasu, aby osiągnąć określony poziom dojrzałości; inicjatywę należy też nieustannie dopracowywać. Wprowadzono wszystkie konieczne narzędzia, na przykład w drodze utworzenia niezbędnych struktur w większości regionów, organizacji spotkań przy okrągłym stole, opracowania kwestionariusza oceny potrzeb, zapewnienia finansowania projektu w różnych regionach, wprowadzenia środków służących monitorowaniu i ocenie procesu wdrażania projektu; funkcjonują również rozmaite narzędzia promocyjne. Ponadto organizuje się regularne spotkania z krajami partnerskimi, organami wdrażającymi i organizacjami międzynarodowymi oraz z punktami kontaktowymi państw członkowskich UE. W pięciu krajach pilotażowych opracowuje się pierwsze krajowe plany działania. Podejmowane są inne wysiłki, mające na celu zachęcenie kolejnych krajów partnerskich do udziału w programie. Zainteresowanie przystąpieniem do programu wyraziło ponad 20 nowych krajów partnerskich. Za sprawą wymienionych elementów składowych i utworzonych sieci inicjatywa może osiągnąć wyższy poziom, umożliwiając UE i krajom uczestniczącym lepsze zarządzanie bezpieczeństwem i ryzykiem.

51 b)

Komisja i Międzyregionalny Instytut Narodów Zjednoczonych ds. Badań nad Przestępczością i Wymiarom Sprawiedliwości (UNICRI) wspierają inicjatywę na różne, choć wzajemnie uzupełniające się sposoby. W razie konieczności wsparcie w sprawach związanych z zarządzaniem zapewnia zespół ds. zarządzania. Pomoc na miejscu otrzyma szereg sekretariatów regionalnych, zwłaszcza te, które funkcjonują w państwach przystępujących, kandydujących i objętych europejską polityką sąsiedztwa.

Teraz, kiedy utworzono już sieci, Komisja zamierza zwiększyć potencjał techniczny w miejscach, w których można go najlepiej zagospodarować. Coraz większą rolę we wspieraniu inicjatywy odgrywają delegatury UE. Ponieważ wdrożono oddolne podejście i zasadę dobrowolności, można uruchomić wsparcie ze strony delegatur.

51 c)

Pod pewnymi względami zróżnicowana dynamika postępu była nieunikniona, lecz teraz, kiedy już wdrożono narzędzia, realizacja programu przebiega bardziej równomiernie, choć postępy w poszczególnych regionach nadal będą niejednolite. Analizuje się sposoby rozszerzenia dobrej dwustronnej współpracy między organami decyzyjnymi i takiej samej współpracy między partnerami wdrażającymi, tak aby objąć nią wszystkie cztery organy.

52 Podpunkt pierwszy

Komisja i ESDZ przyjmują to zalecenie. Inicjatywę charakteryzuje nieodłączna elastyczność, która umożliwia skuteczne reagowanie na nowe zagrożenia oraz zagrożenia o wymiarze ogólnosiwiatowym.

52 Podpunkt drugi

Komisja i ESDZ przyjmują to zalecenie. Szereg sekretariatów regionalnych otrzyma pomoc na miejscu, zwłaszcza te, które funkcjonują w państwach przystępujących, kandydujących i objętych europejską polityką sąsiedztwa. Podejmuje się działania mające ułatwić ten proces.

52 Podpunkt trzeci

Komisja i ESDZ przyjmują to zalecenie. Dla ESDZ i Komisji jest to priorytetowe działanie następcze i opracowujemy narzędzia mające zapewnić delegaturom i ambasadom państw członkowskich UE większą możliwość wspierania inicjatywy.

53 Podpunkt pierwszy

Komisja i ESDZ przyjmują to zalecenie. Zachęca się konsorcja zajmujące się realizacją projektów, by korzystały przy tym z lokalnej wiedzy specjalistycznej.

53 Podpunkt drugi

Komisja i ESDZ przyjmują to zalecenie. W porównaniu z innymi programami czas ten jest stosunkowo krótki dzięki tzw. zasadzie N+1, która ma zastosowanie do inicjatywy. Realizacja projektu rozpoczyna się średnio 15 miesięcy po przyjęciu przez Komisję decyzji w sprawie rocznego programu działań. Komisja będzie poszukiwała możliwości dalszego skrócenia tego czasu.

53 Podpunkt trzeci

Komisja i ESDZ przyjmują to zalecenie. Reaktywowany zostanie komitet koordynacyjny, koncentrujący się na kwestiach strategicznych i sprawach związanych z realizacją. Jego kształt może być inny, ponieważ w rozmowach z partnerami wdrażającymi, takimi jak UNICRI, należy przestrzegać rozporządzeń finansowych Komisji.

JAK OTRZYMAĆ PUBLIKACJE UE

Publikacje bezpłatne:

- jeden egzemplarz:
w EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)
- kilka egzemplarzy (lub mapy, plakaty):
w przedstawicielstwach Unii Europejskiej (http://ec.europa.eu/represent_pl.htm)
w delegaturach Unii Europejskiej w krajach poza UE (http://eeas.europa.eu/delegations/index_pl.htm)
kontaktując się z Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_pl.htm)
lub dzwoniąc pod numer 00 800 6 7 8 9 10 11 (numer bezpłatny w całej UE) (*)

(*) Informacje są udzielane nieodpłatnie, większość połączeń również jest bezpłatna (niektórzy operatorzy, hotele lub telefony publiczne mogą naliczać opłaty).

Publikacje płatne:

- w EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)

Płatne subskrypcje:

- u dystrybutorów Urzędu Publikacji Unii Europejskiej
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_pl.htm)

W maju 2010 r. Unia Europejska rozpoczęła realizację inicjatywy w zakresie centrów doskonałości ds. substancji chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych (CBRN). Inicjatywa ta ma na celu wzmocnienie zdolności instytucjonalnych krajów spoza UE pod względem minimalizowania zagrożeń CBRN, które – w razie braku odpowiedniej reakcji – mogą stanowić niebezpieczeństwo dla UE.

W ramach przeprowadzonej przez Trybunał kontroli dokonano oceny, czy inicjatywa UE w zakresie centrów doskonałości ds. CBRN może skutecznie przyczynić się do ograniczenia tego rodzaju zagrożeń pochodzących spoza UE. Trybunał stwierdził, że inicjatywa może skutecznie wpłynąć na zminimalizowanie zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych płynących spoza UE, lecz kilka jej elementów wciąż wymaga sfinalizowania. W związku z tym Trybunał przedstawia szereg zaleceń, które powinny zostać wzięte pod uwagę przez ESDZ i Komisję w dalszych pracach nad inicjatywą w celu zapewnienia jej trwałego charakteru.

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Urząd Publikacji